

2.1 Ανάλυση SWOT για το πλαίσιο ζωής της περιοχής

Η ανάλυση SWOT που ακολουθεί αντλεί τις πληροφορίες από τη διάγνωση και τις διαβουλεύσεις για όλες τις συνιστώσες (Οικιστικό - Πολεοδομικό πλαίσιο, Εκπαίδευση, Υγεία, οδικό δίκτυο, υγρά και στερεά απόβλητα, Πολιτισμός-Κοινωνική Φροντίδα, Ευρυζωνικά δίκτυα, Ενέργεια) του τομέα «πλαίσιο ζωής» της ορεινής περιοχής Τροόδους (βλέπε αντίστοιχες θεματικές διάγνωσης). Διερευνήθηκε με βάση την κατάσταση αυτών των συνιστωσών και τις μεταξύ τους αλληλεξαρτήσεις, η δυνατότητα ολοκληρωμένης παρέμβασης για τη βελτίωση και την ελκυστικότητα αυτού του πλαισίου. Η χρήση της ανάλυσης SWOT επιτρέπει την αντιστοίχιση του εσωτερικού (δυνατά- αδύνατα σημεία) και εξωτερικού (ευκαιρίες-απειλές) περιβάλλοντος για την προώθηση του παραπάνω φιλόδοξου στόχου.

Δυνατά Σημεία <ul style="list-style-type: none"> • Καλή γεωγραφική κάλυψη της περιοχής από κοινωνικές και εμπορικές υπηρεσίες • Διαθεσιμότητα οικοδομήσιμης γης και κενών κατοικιών • Καλή κάλυψη της περιοχής από την κατανομή των σχολικών μονάδων • Σημαντικός αριθμός κτιριακών υποδομών • Πυκνό, καλής ποιότητας δευτερεύον οδικό δίκτυο • Πολυκεντρικό οικιστικό δίκτυο με 9 οικιστικά κέντρα εξυπηρέτησης εντός περιοχής • Σχετικά καλή πρόσβαση στο διαδίκτυο • Η αναμόρφωση της υπηρεσίας ασθενοφόρων και η στελέχωσή της	Αδύνατα Σημεία <ul style="list-style-type: none"> • Διασπορά υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων λόγω ελλείμματος στην ιεράρχηση των οικισμών • Ανεπαρκές δίκτυο κύριων οδικών αξόνων • Αναποτελεσματική λειτουργία του θεσμού των κοινοτικών ιατρείων • Ελλιπείς υποδομές και στελέχωση στο Νοσοκομείο Κυπερούντας (λειτουργεί κυρίως ως Κέντρο Υγείας) • Αναποτελεσματική διαχείριση δομών και υποδομών στους τομείς πολιτισμού και κοινωνικής φροντίδας • Υψηλό κόστος τελών αποχέτευσης και διαχείρισης σκουβάλων • Πρόβλημα παροχής και κόστους ηλεκτρικής ενέργειας • Δυσκολίες στη στέγαση (υψηλό κόστος κατασκευής κατοικίας, μη λειτουργικές υφιστάμενες κατοικίες)
Ευκαιρίες <ul style="list-style-type: none"> • Νέα δήλωση πολιτικής Τροόδους • Προώθηση της Συμπλεγματοποίησης • Τάσεις εγκατάστασης πληθυσμού στο Τρόοδος • Βελτίωση υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης λόγω μεταρρυθμίσεων και νέων τεχνολογιών • 10ετές πρόγραμμα βελτίωσης της εσωτερικής και εξωτερικής συνδεσιμότητας του Τροόδους • Εθνική Στρατηγική για τη βελτίωση της ταχύτητας των ευρυζωνικών δικτύων • Δυνατότητες αξιοποίησης ΑΠΕ	Απειλές <ul style="list-style-type: none"> • Συνέχιση της μείωσης και της γήρανσης του πληθυσμού • Μη προσαρμογή του πολεοδομικού & χωροταξικού πλαισίου στην ορεινότητα της περιοχής • Εμπόδια στην ενεργοποίηση οικιστικής γης (χρονοβόρα διαδικασία, κόστος) • Άναρχη συσσώρευση πληθυσμού-επιχειρήσεων αστικής προέλευσης στο Ν. Τρόοδος • Μη αναβάθμιση υπηρεσιών υγείας & εκπαίδευσης • Καθυστερήσεις στην ωρίμανση και κατασκευή έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων • Πολύπλοκο θεσμικό πλαίσιο για ανάπτυξη ΑΠΕ • Διεύρυνση της αδυναμίας πρόσβασης των πολιτών της περιοχής Τροόδους σε υπηρεσίες υγείας

Κεντρικό ζήτημα:

Η ενίσχυση της λειτουργικότητας και ελκυστικότητας του πλαισίου ζωής της περιοχής Τροόδους απαιτεί, με βάση την κατάσταση και τις δυναμικές που εντοπίζονται, την συντονισμένη παρέμβαση για θεσμικές προσαρμογές και ενιαίο χωροταξικό και αναπτυξιακό σχεδιασμό σε πιο κατάλληλες κλίμακες (Ενότητες οικισμών/Συμπλέγματα/περιοχή Τροόδους) αξιοποιώντας τις ευκαιρίες που προσφέρουν κυρίως, η διοικητική μεταρρύθμιση.

Από την ανάλυση προκύπτει ότι οι συνιστώσες του πλαισίου ζωής μπορούν να θεωρηθούν ότι δεν εμφανίζουν πολύ σημαντικά προβλήματα (εξαιρούμενης της ενέργειας και μερικώς της Υγείας) ούτε επηρεάζουν την στοιχειώδη λειτουργικότητα του πλαισίου ζωής. Ωστόσο, το επίπεδο των παροχών στον τομέα των υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων του συγκεκριμένου πλαισίου ζωής, δεν μπορεί να αξιολογηθεί ως εφάμιλλο αυτού της υπόλοιπης Κύπρου. Το πρόβλημα εμφανίζεται ιδιαίτερα έντονο, στις πιο απομακρυσμένες κοινότητες. Επίσης, δεν έχουν αναπτυχθεί ή δεν λειτουργούν αποτελεσματικά, οι τομείς της κοινωνικής φροντίδας, της πολιτιστικής δημιουργίας και της μη τυπικής εκπαίδευσης.

Οι προσπάθειες για τη βελτίωση της λειτουργικότητας και κατ' επέκταση της ελκυστικότητας του πλαισίου ζωής συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των γεωμορφολογικών εμποδίων που θέτει η ορεινότητα. Το πρόβλημα αυτό ενισχύει η ασθενής πληθυσμιακή πυκνότητα η οποία επιτείνει την έλλειψη σχετικής κρίσιμης μάζας που συναντάται στις ορεινές περιοχές. Μια άλλη βασική συνιστώσα του πλαισίου ζωής είναι το οικιστικό δίκτυο η πολυκεντρικότητα του οποίου συμβάλλει στην εξασφάλιση μιας στοιχειώδους εξυπηρέτησης σχεδόν στο σύνολο της περιοχής του Τροόδους αλλά όχι στην ανάδειξη κεντρικών οικισμών.

Ωστόσο, τρία στοιχεία καθιστούν ευοίωνες τις προοπτικές για τη βελτίωση του ορεινού πλαισίου ζωής της περιοχής:

- α) βραχυπρόθεσμα, η ιλιγγιώδης ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών στις μεταφορές και στις επικοινωνίες,
- β) μεσοπρόθεσμα, η προοπτική της συμπλεγματοποίησης των υπηρεσιών των Κοινοτήτων, και η δυνατότητα του από κοινού σχεδιασμό έργων υποδομής και παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό των Συμπλεγμάτων
- γ) μέσο-μακροπρόθεσμα, οι θετικές προοπτικές για την ανάπτυξη της ορεινής οικονομίας,

Η ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT συμβάλλει σε ένα πρώτο προσδιορισμό των συνδυασμών και των δυνατοτήτων που προσφέρει το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον για τη βελτίωση του πλαισίου ζωής αυτής της ορεινής περιοχής της Κύπρου. Επισημαίνονται πρωτίστως, οι τομείς στους οποίους αναφέρονται:

□ **τα αδύνατα σημεία** του εσωτερικού περιβάλλοντος και το εύρος τους, τα οποία στην προκειμένη περίπτωση αντανακλούν:

- α) τις επιπτώσεις της αγροτικής εξόδου της περιοχής (χαμηλή πυκνότητα και γήρανση πληθυσμού, οικιστικό δίκτυο χωρίς ιεράρχηση και συναλλαγές μεταξύ των οικισμών),
- β) την έλλειψη προσαρμοσμένων στην ορεινότητα πολιτικών με επιπτώσεις στην ποιότητα υπηρεσιών και στο κόστος διαβίωσης (μεταφορές-συνδεσιμότητα, στέγη, μη λειτουργικός θεσμός των κοινοτικών ιατρείων, παροχή και κόστος ηλεκτρικής ενέργειας),
- γ) την έλλειψη οικονομικών κλίμακας (ασθενής και διάσπαρτη εσωτερική ζήτηση υπηρεσιών, υψηλό κόστος τελών αποχέτευσης και διαχείρισης σκυβάλων, κτλ.) και
- δ) τον μη ορθολογικό σχεδιασμό (αναποτελεσματική διαχείριση υποδομών στους τομείς πολιτισμού και κοινωνικής φροντίδας: μουσεία, πολυκέντρα, κτλ.).

Παράλληλα, ο διοικητικός κατακερματισμός της περιοχής σε 115 μικρές Κοινότητες, έχει αρνητική επίδραση στην οργάνωση κοινών υποδομών και εξηγεί γιατί οι δύο Επαρχιακές Διοικήσεις παρά τον δευτεροβάθμιο ρόλο τους, δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά, σε επίπεδο έργων υποδομής, αυτόν τον πολυκερματισμό του χώρου.

□ **Τα δυνατά σημεία** δεν καλύπτουν κεντρικές συνιστώσες του πλαισίου ζωής. Αποτελούν στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν απλά ένα καλό έως μέτριο επίπεδο των υποδομών (οδικό δίκτυο), της γεωγραφικής κάλυψης των υπηρεσιών καθώς και του αποθέματος σε διαθέσιμη οικοδομήσιμη γη, κενές κατοικίες και κτίρια.

Από την συσχέτιση των δυνατών και αδύνατων σημείων προκύπτει ότι μόνο μέσω της συνδυασμένης αξιοποίησης των **ευκαιριών** που επισημάνθηκαν είναι δυνατόν να επιδιωχθεί μια ολοκληρωμένη παρέμβαση ανά συνιστώσα και στο σύνολό τους με εστίαση στην:

- α) ποιότητα στις κοινωνικές υπηρεσίες (υγεία, εκπαίδευση)
  - αξιοποίηση ΓεΣΥ, σύνδεση των υποδομών Υγείας με υποδομές κοινωνικής Φροντίδας,
  - πολιτική προσαρμοσμένη στον ορεινό χαρακτήρα της περιοχής (προσπέλαση, ολιγοθέσια σχολεία, πειραματικά σχολεία, διδακτικό προσωπικό.....)
  - διεύρυνση της χρήσης νέων τεχνολογιών για βελτίωση υπηρεσιών στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας,
  - συνδυασμός της σχετικά καλής κάλυψης των κοινωνικών υποδομών με την αξιοποίηση των ανενεργών κτιριακών υποδομών,

- β) μείωση του υψηλού κόστους τελών αποχέτευσης, διαχείρισης σκυβάλων και ενέργειας,
  - οργάνωση υπηρεσιών υψηλού κόστους στην κλίμακα συμπλεγμάτων και Τρόοδους,
  - αξιοποίηση των ΑΠΕ για μείωση του κόστους ενέργειας,
- γ) Ενίσχυση της κινητικότητας και των επικοινωνιών μέσω βελτίωσης μεταφορικών υποδομών και ευρυζωνικού δικτύου γεγονός που θα ενισχύσει τις κοινωνικές υπηρεσίες,

Το ζήτημα της πολυκεντρικότητας

Η πολυκεντρικότητα, αν αξιοποιηθεί το πυκνό οδικό δίκτυο, η καλή γεωγραφική κάλυψη των κοινωνικών υπηρεσιών, το διαδίκτυο και οι νέες τεχνολογίες, οι ΑΠΕ, το σχέδιο βελτίωσης της εσωτερικής συνδεσιμότητας αλλά και τις τάσεις εγκατάστασης νέου πληθυσμού, κτλ., μπορεί μεσοπρόθεσμα, να απαντήσει στο πρόβλημα της διασποράς των υπηρεσιών και των εξυπηρετήσεων μέσω:

- α) της ιεράρχησης του οικιστικού δικτύου
- β) της προσέλκυσης πληθυσμού, αξιοποιώντας την ύπαρξη:
  - βασικών εξυπηρετήσεων,
  - τη διαθεσιμότητα οικοδομήσιμης γης, και
  - την πληθώρα κενών και Β' κατοικιών οι οποίες ανήκουν σε απόδημους δυνητικούς υποψήφιους για μόνιμη εγκατάσταση

Η ελκυστικότητα του πλαισίου ζωής συνδέεται τελικά, άμεσα με το ζήτημα της συγκράτησης του μόνιμου πληθυσμού και της ενίσχυσης της διαφαινόμενης μικρής, τάσης εγκατάστασης πληθυσμού στο Τρόοδος. Το ζήτημα αυτό είναι καθοριστικής σημασίας τόσο για τον σχεδιασμό των υποδομών (ενσωμάτωση της προοπτικής πληθυσμιακής αύξησης και δημογραφικής ανάκαμψης) όσο και για τη διαμόρφωση μιας εσωτερικής δυναμικής ενίσχυσης των οικιστικών λειτουργιών. Το όλο πλέγμα δυνατών σημείων και ευκαιριών διαμορφώνει τελικά, συνθήκες που επιτρέπουν την αναβάθμιση της λειτουργικότητας του πολυκεντρικού οικιστικού δικτύου:

- α) εκπόνησης Δήλωσης Πολιτικής για το Τρόοδος
- β) ενίσχυση του ρόλου των κεντρικών οικισμών
- γ) προώθηση των συμπλεγματοποιήσεων ως νέα κλίμακα σχεδιασμού/παρεμβάσεων
- δ) βελτίωσης της κινητικότητας του πληθυσμού της περιοχής
- ε) αναζήτησης της βέλτιστης ισορροπίας συνδεσιμότητας και εξυπηρετήσεων μεταξύ των εξωτερικών αστικών πόλων και του εσωτερικού οικιστικού δικτύου.

Η εκπόνηση Δήλωσης Πολιτικής για την περιοχή του Τρόδους θα μπορούσε να εξουδετερώσει τα σχετικά εμπόδια (ενεργοποίηση οικιστικής γης, κτλ.) και να συμβάλει στην ανάδειξη κεντρικών οικισμών. Η συμπλεγματοποίηση των υπηρεσιών Κοινοτήτων προσφέρει την δυνατότητα να αποτελέσουν τα συμπλέγματα που θα προκύψουν, τη βέλτιστη μεσαία κλίμακα χωροταξικού σχεδιασμού και παρεμβάσεων (έργα υποδομής, παρεχόμενες υπηρεσίες, κτλ.). Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, είναι δυνατόν να υπάρξει σχεδιασμός και εφαρμογή:

- α)** συνδυασμένων δράσεων (άρση θεσμικών εμποδίων, ενεργοποίηση οικιστικής γης, αποφυγή της άναρχης συσσώρευσης πληθυσμού και δραστηριοτήτων στο Ν. Τρόδος),
- β)** ολοκληρωμένων πολιτικών (αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης, υποδοχής νέου πληθυσμού, στήριξης της επιχειρηματικότητας, διαχείριση του περιβάλλοντος).

Με βάση την υφιστάμενη κατάσταση του πληθυσμού, των υποδομών, εξοπλισμών και εξυπηρετήσεων, τις γενικότερες προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής και τη δυναμική που θα προσφέρει η εφαρμογή μιας αναπτυξιακής στρατηγικής για τις ορεινές κοινότητες, προκύπτουν τρεις βασικές πληθυσμιακές ομάδες τις οποίες θα πρέπει να λάβει υπόψη η προσπάθεια βελτίωσης του πλαισίου ζωής της περιοχής:

- α) προσέλευση και υποδοχή νέου πληθυσμού (ένταξη στο σχεδιασμό της σχετικής δυναμικής),
- β) το υψηλό ποσοστό ηλικιωμένων κατοίκων,
- γ) πληθυσμός Β' κατοικίας και επισκέπτες,
- δ) τουρισμός

Η ανάλυση SWOT ενισχύει τη γενική διαπίστωση ότι είναι εφικτή η βελτίωση της κατοικισιμότητας αρκεί ο σχεδιασμός των χωροθετήσεων των υποδομών να γίνει σε πιο κατάλληλες κλίμακες και σε συνδυασμό με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό.

Ο πίνακας που ακολουθεί ορίζει με βάση τα δυνατά και αδύνατα σημεία, τις ευκαιρίες και τις απειλές των βασικών συνιστωσών του πλαισίου ζωής, τα πεδία παρέμβασης που αναδεικνύονται, για μια ολοκληρωμένη και σχεδιασμένη στις κατάλληλες κλίμακες πολιτικής βελτίωσης της λειτουργικότητας του οικιστικού δικτύου ως βασικός παράγοντας οργάνωσης του πλαισίου ζωής της περιοχής Τρόδους.

Ο πίνακας επιβεβαιώνει ότι η υπερπήδηση των κύριων εμποδίων για τη βελτίωση του πλαισίου ζωής συνδέεται με τον καλύτερο σχεδιασμό της χωροθέτησης των υποδομών και των οικιστικών λειτουργιών και με άρση ορισμένων βασικών θεσμικών εμποδίων (προσαρμογή του πολεοδομικού & χωροταξικού πλαισίου στην ορεινότητα της περιοχής, ενεργοποίηση οικιστικής γης και χρήση ΑΠΕ). Τα εμπόδια αυτά τα οποία δυσχεραίνουν την λειτουργικότητα του πλαισίου ζωής μπορούν να αρθούν σχετικά γρήγορα και χωρίς κόστος.

ΔΥΝΑΤΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ	Πεδίο Παρέμβασης
<p>Πολυκεντρικό οικιστικό δίκτυο με 9 οικιστικά κέντρα</p> <p>Καλή γεωγραφική κάλυψη σε κοινωνικές και εμπορικές υπηρεσίες</p>	<p>Διασπορά υπηρεσιών και εξυπηρέτησεων λόγω ελλείμματος στην ιεράρχηση των οικισμών</p> <p>Αναποτελεσματική διαχείριση δομών και υποδομών στον πολιτισμό και την κοινωνική φροντίδα</p>	<p>Πρωώθηση συμπλεγματοποίησης</p> <p>Νέα Δήλωση Πολιτικής Τροόδους</p>	<p>Μη προσαρμογή πολεοδομικού και χωροταξικού πλαισίου στην ορεινότητα</p>	<p>Σχεδιασμός για την Ανάπτυξη και Χωροταξία σε βέλτιστη χωρικά κλίμακα. Αυτή η κλίμακα πρέπει να ξεπερνά τα όρια των Κοινοτήτων και να αξιοποιεί την οργάνωση των οικιστικών κέντρων της περιοχής.</p> <p>Δυνατότητα ανάπτυξης πολυκεντρικού πλαισίου παροχής υπηρεσιών</p>
<p>Διαθεσιμότητα οικοδομήσιμης γης</p>	<p>Δυσκολίες στη Στέγαση (υψηλό κόστος)</p>	<p>Νέα Δήλωση Πολιτικής Τάσεις Εγκατάστασης πληθυσμού</p>	<p>Μη προσαρμογή του πολεοδομικού και χωροταξικού πλαισίου στην ορεινότητα</p> <p>Εμπόδια στην ενεργοποίηση οικιστικής γης</p>	<p>Νέο πλαίσιο ρυθμίσεων για ενίσχυση της στεγαστικής πολιτικής</p>
<p>Πολυκεντρικό οικιστικό δίκτυο</p>	<p>Διασπορά υπηρεσιών</p> <p>Ανεπαρκές οδικό δίκτυο κύριων αξόνων</p> <p>Αναποτελεσματική διαχείριση δομών και υποδομών πολιτισμού & κοινωνικής φροντίδας</p>	<p>Βελτίωση υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης λόγω μεταρρυθμίσεων και νέων τεχνολογιών</p> <p>Πρωώθηση συμπλεγματοποίησης</p>	<p>Άναρχη συσσώρευση πληθυσμού και επιχειρήσεων αστικής προέλευσης</p> <p>Μη αναβάθμιση υπηρεσιών υγείας και εκπαίδευσης</p>	<p>Ανάγκη ιεράρχησης οικιστικών κέντρων με επαρκή πληθυσμό και κεντροβαρή θέση ως κέντρα παροχής υπηρεσιών ευρύτερων ζωνών οικισμών.</p>
<p>Καλής ποιότητας δευτερεύων οδικό δίκτυο</p> <p>Καλή πρόσβαση στο οδικό δίκτυο</p>	<p>Ανεπαρκές οδικό δίκτυο κύριων αξόνων</p>	<p>10ετές πρόγραμμα βελτίωσης εσωτερικής και εξωτερικής συνδεσιμότητας</p>		<p>Προσαρμογή του εσωτερικού οδικού δικτύου & του συστήματος συλλογικών μεταφορών στην ιεράρχηση των οικισμών και στην εξυπηρέτηση της περιοχής</p>